

22 ביוני, 2015

נייר עמדה בנושא תחבורה ציבורית ביישובים הערביים

בשנת 2012 פרסמה עמותת סיכוי את מחקר החסמים החמישי שעסק בתחבורה ציבורית ביישובים הערביים (המחקר מצורף לנייר זה ומופיע באתר סיכוי בעברית וערבית). במחקר עלתה תמונה מדאיגה לגבי רמת התחבורה הציבורית ביישובים הערביים. נכון לשנת 2011 כמעט ולא הייתה תחבורה ציבורית פנים יישובית ביישובים הערביים. ישוב כמו כפר קאסם, עם למעלה מ-20,000 תושבים, זכה לאוטובוס ראשון בשנת 2012. כיום יש שני קווי תחבורה ציבורית בתוך הישוב אך הצורך גדול הרבה יותר. לצערנו למרות שמדובר בישוב גדול במרכז הארץ אין מדובר על היוצא מן הכלל אלא על הכלל.

במחקר פעלנו לפי מודל החסמים של עמותת סיכוי, ניתחנו את חסמי העומק לכניסת תחבורה ציבורית ליישובים הערביים והבאנו המלצות מדיניות קונקרטיות להתמודדות עם החסמים הללו. עם הקמתה של תת הועדה ברצוננו לעדכן איזה המלצות אומצו על-ידי הממשלה ובאיזו מידה.

1. קביעת קריטריונים למימון ולהרחבה של שירותי תחבורה ציבורית ביישובים

קריטריונים אובייקטיביים יאפשרו למשרד התחבורה לספק שירותי תחבורה ציבורית ליישובים שהכי זקוקים לכך. משרד התחבורה הקים ועדה לקביעת קריטריונים אך ועדה זו עובדת תקופה ארוכה מאד ופעילותה אינה שקופה לציבור. **למיטב ידיעתנו טרם נקבעו קריטריונים אובייקטיביים למימון והרחבה של שירותי התחבורה הציבורית.** בהעדר תבחינים ברורים לאספקת השירות, לרשויות המקומיות לא ברור מה מגיע להן או מה נדרש מהן להכנסת השירות ליישוב. כך נוצר מצב שבו ככל שרשות מקומית חזקה יותר והתושבים שלה מאורגנים יותר, כך סביר להניח כי התחבורה הציבורית באותה הרשות תהיה טובה יותר.

2. התאמת תשתיות לתחבורה ציבורית ביישובים הערביים

ברבים מהיישובים קיימת תשתית רעועה שמונעת את הכנסתם של שירותי תחבורה ציבורית ליישוב. כך למשל העדרם של מפרצי העלאה והורדה של נוסעים, סובות או פסי האטה תקינים, מונעים כניסת אוטובוסים לתוך היישוב. בגלל שהשימוש במיניבוסים אינו רווח, תשתיות להסדרי תח"צ מעכבות את הכנסת השירות ליישובים. הדבר דורש תיאום וחזוק הממשק בין הרשות המקומית למשרד התחבורה והאצת תוכניות לתכנון הסדרי תחבורה ציבורית. עד לשיקום ולהתאמת התשתיות **אנו מציעים להכניס מיניבוסים ליישובים הערביים.** בנוסף, יש לתקצב **תקן ייעודי נוסף באגף תשתיות במשרד התחבורה** על מנת שיוכל לתת דחיפה משמעותית לשיפור התשתית ברשויות הערביות.

3. מינוי ותקצוב בעל תפקיד ייעודי בכל רשות מקומית לטיפול בתחבורה ציבורית ביישוב

לאחר שהעלנו את הצורך באיש קשר ברשות שיופקד על נושא התחבורה הציבורית ביישוב ויעבוד מול משרד התחבורה, לשמחתנו **נפתח השנה קורס של ממוני תחבורה ציבורית ברשויות המקומיות.** בקורס בצפון השתתפו כ-20 רשויות. אנו מבקשים להמשיך ולקדם קורס דומה באזור המשולש. בחלק של התקצוב טרם נחלנו הצלחה. בעשור האחרון הממשלה החלה להעביר יותר ויותר תקציבים לרשויות המקומיות הערביות וכולן דורשות את התגייסות מחלקת ההנדסה ביישוב. מחלקות ההנדסה ברשויות המקומיות

הערביות קטנות מאד וסובלות לעתים מבעיות מקצועיות. על מנת שיהיה מי שיקלוט את התקציבים המועברים לרשויות המקומיות הערביות יש צורך בהוספת תקנים לישובים הערביים עד לסגירת הפער וכן בהמשך השקעה בהכשרת צוותי ההנדסה בישובים.

4. עריכת סקר צרכים יישובי כלל-ארצי

במהלך 2014 ערכנו פיילוט ביישובים כפר קאסם, סחינין ועספיא והכנו סקרי צרכים, שהסתמכו בין היתר על מפגשי שיתוף ציבור, ביחד עם הרשויות המקומיות. חלק ניכר מההמלצות יושם בשנה החולפת. השנה ניכנס לארבעה יישובים נוספים לעבודה באותו מתווה. עם זאת, בכדי לאמוד את הצרכים של האוכלוסייה ביישובים הערביים יש לערוך סקר צרכים מקיף - כלל יישובי – שיאפשר הכנסת שירות מושכלת בהתאם לצרכים של תושבי היישובים הערביים.

5. תגבור כוח אדם ייעודי (בתוך משרד התחבורה) האחראי על קידום תחבורה ציבורית ביישובים הערבים

על הממשלה לגשר על פער של מעל 60 שנה באפליה באספקת שירותי תחבורה ציבורית לרשויות המקומיות הערביות. על מנת לסגור פער כל-כך משמעותי בזמן מהיר יש צורך להקצות כוח אדם ייעודי לתחום. למיטב ידיעתנו הצוות שפועל לקידום תחבורה ציבורית ביישובים הערבים קטן ביותר ואין באפשרותו לגשר על הפער בזמן סביר.

6. הנגשה של מידע אודות השירות בשפה הערבית לצד השפה העברית

שילוט סטטי – במהלך 2015 הוצבו שלטים סטטיים חדשים בתחנות האוטובוס ברחבי הארץ. השילוט הוצב בשפה העברית בלבד, בכל רחבי הארץ, ובכלל זה ביישובים הערביים. בעקבות עבודה אינטנסיבית מול משרד התחבורה, נמסר לנו כי קיימת כוונה לשלט 5,000 תחנות גם בשפה הערבית עד חודש יוני (מתוך כ- 30,000 תחנות סך הכל). עד כה, לא נתקלנו בשילוט בשפה הערבית ברחבי הארץ וביישובים הערביים בפרט. עמדת עמותת סיכוי היא כי השפה הערבית צריכה להופיע בכל תחנות האוטובוס בארץ ולא רק בישובים הערבים. אתר האינטרנט של משרד התחבורה - הרשות הארצית לתחבורה ציבורית עובדת בימים אלה על הקמת אתר אינטרנט שיאגד תחת כתובת אחת את כל המידע על תחבורה ציבורית. העלינו מול המשרד את הצורך בתרגום איכותי של המידע באתר, כמו גם העלאת המידע בו זמנית בשתי השפות. לאחרונה הודיעו לנו כי האתר יונגש בשלוש שפות (עברית, ערבית ואנגלית).